КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра освітньої політики

Програма підвищення кваліфікації керівників (директорів, заступників директорів) закладів загальної середньої освіти

«ФІНАНСОВА АВТОНОМІЯ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована до затвердження на засіданні кафедри освітньої політики

(Протокол №8 від 21.09.2026 р.)

Завідувачка кафедри Галина ЛОЇК

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою

(Протокол №6 від 1.10.2026р.)

Голова науково-методичної ради Павло ХОБЗЕЙ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Назва програми: Програма підвищення кваліфікації керівників ЗЗСО та їх заступників «Фінансова автономія закладів загальної середньої освіти: особливості її правового регулювання».

Розробники:Гургула Тетяна Володимирівна, доктор економічних наук, професорка кафедри освітньої політикиЛОІППО.

Напрям підвищення кваліфікації: розвиток управлінської компетентності керівників (директорів, заступників директорів) закладів освіти.

Розроблено на основі Типової програми підвищення кваліфікації керівників закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти від 12.10.2022 р. № 905.

Термін діїпрограми: з 01.01. 2027до 01.01.2032 року.

Рецензенти: Танчин Ігор Зіновійович, заступник директора Львівського обласного інституту післядипломної освіти, кандидат історичних наук, доцент кафедри суспільствознавчої освіти; Цогла Олена Орестівна, доцент кафедри природничо-математичної освіти ЛОІППО, кандидат економічних наук.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми: Реформа децентралізації та оновлення освітнього законодавства України змінюють підходи до управління закладами загальної середньої освіти. Часи, коли школа була лише пасивним виконавцем кошторису, сформованого «згори» у централізованій бухгалтерії відділу освіти, відходять у минуле. На зміну їм приходить модель фінансової автономії, яка надає керівникові закладу реальні важелі для ефективного управління. Водночас процес переходу на автономію викликає чимало застережень і тривог серед шкільних адміністрацій та органів управління освітою.Для директора це не лише нові можливості, а й пряма юридична відповідальність за цільове та ефективне використання бюджетних коштів, право першого підпису а необхідність орієнтуватися у складних процедурах бюджетного законодавства.

Насправді законодавство дозволяє поєднувати фінансову автономію школи із її обслуговуванням у централізованій бухгалтерії. Проте така співпраця вимагає чіткого розмежування функцій, прав та обов’язків між керівником закладу освіти та головним бухгалтером централізованої бухгалтерії.Впровадження фінансової автономії шкіл та організація централізованих бухгалтерій регулюються цілою низкою нормативно-правових актів України.Одне з найбільш критичних питань для

територіальних громад – це часові рамки та вибір дати для переходу на фінансову автономію.

Дана програма є актуальною, оскільки пропонує директорам та їхнім заступникам дієві управлінські інструменти для переходу на фінансову автономію. Переваги та ризики переходу на фінансову автономію закладів, відкриття рахунків, спеціального фонду, покроковий алгоритм переходу на фінансову автономію закладу. Курс озброює управлінців процедурними механізмами реалізації фінансової автономії, юридичні й практичні нюанси кожного з цих шляхів, а також прийняття рішення міською/ селищною радою та ознайомлення з типовою структурою та обов'язковими пунктами рішення ради про надання фінансової автономії школі..

Цільова група: керівники (директори, заступники директорів) закладів загальної середньої освіти.

Обсяг (тривалість): 15 годин / 0,5 кредита ЄКТС.

Особливості реалізації програми: немає.

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (очно-дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: забезпечення неперервного професійного розвитку керівників ЗЗСО) відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р та підсилення управлінськоїкомпетентності задля формування правової та фінансової грамотності.

Завдання підвищення кваліфікації:

- сформувати в управлінців відповідальність за кінцеві результати фінансової автономії;
- стратегічне мислення та культуру ефективного управління фінансовими ресурсами;
- самостійність прийняття рішень у розпорядженні коштами;
- підприємницький підхід, керівники починають мислити не категоріями «освоєння бюджету», а категоріями інвестицій, окупності та фінансової ефективності;
- стратегічне бачення, оскільки фінансова автономія дозволяє самостійно визначати пріоритети розвитку, розподіляти кошти на перспективні проєкти та планувати діяльність на роки вперед, а не лише на поточний бюджетний період;
- фінансова грамотність, необхідність самостійно розподіляти ресурси , що змушує управлінця глибоко розбиратися у фінансовому плануванні, аналізі ризиків, бюджетуванні та оптимізації витрат;
- фінансова автономія дає змогу гнучко підходити до матеріального стимулювання працівників, що підвищує лояльність та продуктивність усього колективу.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться/ набуватимуться:

- Нормативно-правову компетентність (А1).
- Фінансово-економічну компетентність (Г2).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

слухач/слухачка курсів:

Після закінчення навчання на курсах слухач:

- уміє застосувати алгоритм переходу навчального закладу на фінансову автономію; (Г2.1);
- реалізовує фінансово-господарську діяльність відповідно до Бюджетного кодексу України.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах об'єктивності, прозорості та відповідності очікуваним результатам навчання. Результати навчання оцінюються за 100-бальною системою.

Практичне завдання – 60 балів, підсумкове тестування (20 запитань) – 40 балів (правильна відповідь – 2 бали).

У випадку, якщо **пропущено понад 50% навчального часу**, передбаченого програмою підвищення кваліфікації, документ про підвищення кваліфікації **не видається.**

Документ про підсумки підвищення кваліфікації: сертифікат.

Вартість (у разі встановлення): безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою, вартість згідно з кошторисом відповідно до порядку надання платних послуг для всіх інших категорій.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	**Практичні заняття**	**Самостійна робота**	**Контрольні заходи**	**Усього**
МОДУЛЬ 1.Нормативно-правове забезпечення фінансової автономії ЗЗСО					
Тема 1.1. Нормативно-правова база ведення фінансової автономії та діяльність бухгалтерії.	1	2		1	4
Тема 1.2. Переваги та ризики переходу на фінансову автономію ЗЗСО.	1	2		1	4
Разом за модулем	**2**	**4**		**2**	**8**
МОДУЛЬ 2.Покроковий алгоритм дій керівника закладу щодо впровадження фінансової автономії					
Тема 2.1. Процедурні механізми реалізації фінансової автономії.	1	2		1	4
Тема 2.2.Відповідальність відділу освіти як головного розпорядника бюджетних коштів	1	1		1	3
Разом за модулем	**2**	**3**		**2**	**7**
Підсумкові заходи Круглий стіл тестування			3		
Усього	**4**	**7**		**4**	**15**

Зміст програми складається з 2-х модулів та 4-х взаємопов'язаних тем. Після опрацювання двох модулів передбачено виконання практичної роботи. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 20 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники 100 балів. Прохідний бал – 70. Учасники, які успішно пройшли навчання, виконали практичну роботу та склали підсумковий тест, отримують сертифікат.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Нормативно-правове забезпечення фінансової автономії ЗЗСО. Т

Тема 1.1. Нормативно-правове забезпечення фінансової автономії в закладі ЗЗСО. Нормативно-правові акти забезпечення фінансової автономії в закладі ЗЗСО. Функції бухгалтерської служби ЗЗСО. Дискусія на тему: «Що на практиці означає самостійне використання коштів : штатний розпис, засновник, кошторис закладу під час переходу на фінансову автономію?».

Тема 1.2.Переваги та ризики переходу на фінансову автономію. Юридична відповідальність керівника.Практичні переваги фінансової автономії.Оперативність у прийнятті рішень керівника; гнучкість у стимулюванні та мотивації педагогічного персоналу; залучення позабюджетних коштів; прозорість та підзвітність.Самостійне витрачання коштів на оплату праці, ремонти та матеріали.

Модуль 2. Покроковий алгоритм дій керівника закладу щодо впровадження фінансової автономії в закладі ЗЗСО. Тема 2.1. Процедурні механізми реалізації фінансової автономії. Внесення змін до Статуту закладу освіти. Нова редакція Статуту. Трудові відносини. Повідомлення керівника про зміну істотних умов праці. Мережа Державного Казначейства: включення закладу до Мережі розпорядників нижчого рівня та відкриття реєстраційних рахунків.Призначення уповноваженої особи з публічних закупівель.

Тема 2.2. Відповідальність відділу освіти як головного розпорядника бюджетних коштів. Процедура прийняття рішення міською/ селищною радою. Юридичні та практичні нюанси. Визначення форми організаці бухгалтерського обліку.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

Слухач/слухачка виконує одне завдання на вибір. Максимальний бал – 60 балів.

1.Учасникам пропонується розробити покроковий перехід на фінансову автономію у своїй школі з відповідними документами ; провести педагогічну раду; розробити кошторис школи, внести зміни до Стату школи; відкрити рахунки в установах банків, Державній казначейській службі, включаючи спеціальні фонди.

2. Учасникам пропонується сформувати та виписати 3 ключові тези, які обов'язково мають бути внесені до нової редакції Статуту школи, для того, щоб Державна казначейська служба відкрила закладу реєстраційні рахунки.

3. Учасникам пропонується скласти коротку схему-розподіл «Право першого підпису-Право другого підпису» та визначити, хто (директор, головний бухгалтер чи керівник відділу освіти несе відповідальність за цільове використання коштів за Бюджетним кодексом України.

4. Учасникам пропонується розподілити освітню субвенцію та спецфонд.Для цього перед початком формування проєкту кошторису школа має розмежувати напрями використання коштів, маючи наступні витрати: 1. Заробітна плата вчителів інформатики.2. Оплата комунальних послуг (електроенергія, опалення).3. Придбати нові парти за кошти , отримані від оренди шкільного спортзалу у вечірній час.4. Заробітна плата прибиральниць та сторожів.5. Закупівлі інтерактивної дошки за ошти міжнародного гранту.

5. Учасникам пропонується визначити, які права і обов'язки має керівник під час реалізації механізму переходу школи на фінансову автономію.

6. Учасникам пропонується проаналізувати типові переваги та ризики під час переходу на фінансову автономію, дати чіткі обґрунтовані управлінські рішення.

7.Учасникам пропонується проаналізувати та сформувати кошторис школи відповідно до потреб.

8.Учасникам пропонується пройти процедуру прийняття рішення про фінансову автономію школи міською/ селищною радою. Визначити всі юридичні та практичні нюанси та вміти врегулювати фінансові відносини.

9.Учасникам пропонується кейси, для кожного кейсу необхідно визначити вид закупівельної процедури через систему Prozzoro : прямий договір; Спрощена закупівля чи відкриті торги, спираючись на чинні вартісні пороги. КейсА: офісний папір та канцтовари на суму 45000 грн. Кейс Б: мультимедійні проєктори для кабінетів на суму 2500000 грн. Кейс В: Поточний ремонт покрівель їдальні на суму 600000 грн.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України про освіту (2017): https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19
2. Закон України про повнузагальнусереднюосвіту (2020): https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
3. Професійний стандарт за професією «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти»: https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profesijnij-standart-kerivnika-direktora-zakladu-zagalnoyi-serednoyi-osviti?fbclid=IwAR1qHoY--PVVbTeMcFUWHMyqJAQ5MeFcIgX5nFHI8xFVq-W7c7-ZsXkQ8FI
4. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальноїсередньоїосвіти» (2024): https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf
5. Державний стандарт початковоїосвіти (2025): https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1810-2025-%D0%BF#Text
6. Державний стандарт базової середньої освіти (2021): https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898
7. Про затвердження Методичних рекомендацій з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах загальної середньої освіти: наказ МОНУкраїни від 30.11.2020 №1480. URL: https://surl.li/rbpcdv

Матеріали Міністерства освіти і науки України

8. Нова українська школа: https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola
9. Нова українська школа: концептуальні засади (2016) https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf
10. Освіта для життя. Комплексна політика для підсиленняреформи НУШ: https://educationforlife.mon.gov.ua/Національна платформа можливостейпідвищенняквалiфікаціїпедагогічнихпрацівників “Вектор”: https://vector.uied.gov.ua/uk/
11. Український інститут розвитку освіти. Професійнийрозвитокпедагогів (матеріали): https://uied.org.ua/profesijnyj-rozvytok/

Основна література

12. Мархалевські В.К, Сеїтосматов А, Фасоля О. Автономія як шлях до ефективного менеджментушколи.Методичні рекомендації. Київ, 2019.47с.
13. Омельяненко Н., Шевіч К. Фінансова автономія закладу освіти: перший крок.URL: https:// pedrada.com.ua
14. Абетка для директора (ДСЯО): http://www.sqe.gov.ua/index.php/uk-ua/kerivnykam/vnutrishnia-systema-zabezpechennia-iakosti-osvity/905-abetka-dlia-dyrektora